

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก ในอำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก ในอำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็กในอำเภอร้องกวาง จำนวน 33 คน โดยแบ่งเป็นรับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดีและดีมาก จำนวน 15 คนและรับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กผ่านเกณฑ์ประเมินระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 18 คน และผู้ดูแลเด็กที่เป็นหัวหน้าศูนย์เด็กเล็กในอำเภอร้องกวาง จำนวน 33 คน โดยแบ่งเป็นรับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดีและดีมาก จำนวน 16 คนและรับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กผ่านเกณฑ์ประเมินระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 17 คน รวมทั้งสิ้น 66 คน

กลุ่มตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยกลุ่มตัวอย่างจะต้องรับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดีและดีมากหรือรับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กผ่านเกณฑ์ประเมินระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์เท่านั้น ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กจากสถานีอนามัยทั้งหมด 18 แห่ง จำนวน 15 คน โดยแบ่งเป็นรับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดีและดีมาก จำนวน 7 คนและรับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กผ่านเกณฑ์ประเมินระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 คน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลศูนย์เด็กเล็กจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 11 แห่ง จำนวน 9 คน โดยแบ่งเป็นรับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดีและดีมาก จำนวน 3 คนและรับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กผ่านเกณฑ์ประเมินระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ ของผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการทบทวน เอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา บทบาท และหน้าที่ จำนวนศูนย์เด็กเล็กที่รับผิดชอบ ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับศูนย์เด็กเล็ก การประกอบอาชีพอื่น รายได้ การอบรม/ประชุมวิชาการ การนิเทศติดตาม การประเมินผลการดำเนินงานและการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กใน 5 ด้าน คือ ด้าน การส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 4 ข้อ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จำนวน 4 ข้อ ด้านบริการอาหาร สะอาด ปลอดภัย จำนวน 5 ข้อ ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาด ปลอดภัย จำนวน 8 ข้อ และด้านบุคลากร จำนวน 4 ข้อ รวมจำนวน 25 ข้อ ซึ่งในแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือกตอบเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (rating scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ไม่มีส่วนร่วม	ให้คะแนน 0	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน 2	คะแนน
มีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน 3	คะแนน
มีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน 4	คะแนน
มีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน

การแปลความหมายโดยกำหนดเกณฑ์ในการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (Best, 1981)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	แปลความหมายว่า	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	แปลความหมายว่า	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	แปลความหมายว่า	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	แปลความหมายว่า	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	แปลความหมายว่า	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด
หมายเหตุ 0	แปลความหมายว่า	ไม่มีส่วนร่วม

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ในประเด็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ส่วน ไปตรวจสอบหาความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลและส่งเสริมสุขภาพเด็ก จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านงานศูนย์เด็กเล็กระดับจังหวัด จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านงานส่งเสริมสุขภาพระดับจังหวัด จำนวน 1 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาคำนวณหาดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity index [CVI]) ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.87 โดยค่าความตรงตามเนื้อหาที่ยอมรับได้ คือ มากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 ขึ้นไป (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2548) จากนั้นผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์มาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ (reliability) ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบด้านความตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในตำบลทุ่งน้ำว ตำบลห้วยหม้าย ตำบลแดนชุมพล ตำบลหัวเมือง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 32 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficients) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.91 สำหรับเครื่องมือที่สร้างขึ้นใหม่ ค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ คือ มากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2548)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ยึดหลักจริยธรรมในทุกขั้นตอน โดยเสนอโครงร่างผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างได้รับคำชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ วิธีการรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการเข้าร่วมในการศึกษาโดยไม่มีค่าตอบแทน การเข้าร่วมในการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างเป็นไปโดยความสมัครใจ หากไม่สมัครใจตอบแบบสัมภาษณ์ หรือเปลี่ยนใจ สามารถถอนตัวได้ตลอดเวลาโดยไม่มีภาระผูกพันใดๆ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะถูกเก็บเป็นความลับ ข้อมูลนำเสนอในภาพรวมเฉพาะในการศึกษาเท่านั้น และสิทธิประโยชน์อื่นอันจะเกิดจากการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากนั้นให้ลงนามยินยอมเข้าร่วมการศึกษา

ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประสานงานและทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงสาธารณสุขอำเภอร่องวางและนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ในเขตอำเภอร่องวาง เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ รายละเอียดของการศึกษา และเพื่อขออนุญาตรวบรวมข้อมูล
2. ประสานงานขอความร่วมมือกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอร่องวางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอร่องวาง ในการรวบรวมข้อมูล
3. ผู้ศึกษาดำเนินการประชุมชี้แจงเพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของการศึกษา รายละเอียดของแบบสัมภาษณ์ การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยให้เซ็นใบยินยอม
4. ผู้ศึกษาสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเอง ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 15 นาที ต่อ 1 ราย หลังสัมภาษณ์เสร็จผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล
5. ผู้ศึกษาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อีกครั้ง และนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแยกตามกลุ่ม คือ กลุ่มศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดีและดีมาก และกลุ่มศูนย์เด็กเล็กผ่านเกณฑ์ประเมินระดับ พื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์
2. ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กของกลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีส่วนร่วม และวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระหว่างศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดีและดีมาก กับกลุ่มศูนย์เด็กเล็กผ่านเกณฑ์ประเมินระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์ ด้วยสถิติ t - test ซึ่งได้ทดสอบข้อมูลพบว่าการแจกแจงแบบปกติ
3. แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดที่สอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วม และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก นำมาพรรณนาเป็นข้อความประกอบการอภิปราย